

Vlaams
Parlement

stuk **1440** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 20 januari 2012 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heren Dirk Van Mechelen, Marc Vanden Bussche
en Bart Tommelein, mevrouw Mercedes Van Volcem,
de heer Karlos Callens, mevrouw Gwenny De Vroe
en de heer Sas van Rouveroj

betreffende het behoud van de poldergraslanden
en de andere historische permanente graslanden

TOELICHTING

In de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 19 oktober 2011 werd in het kader van de actuele vragen ook gedebatteerd over de historische poldergraslanden. In een vraag aan Vlaams minister Joke Schauvliege werd ervoor gewaarschuwd dat die graslanden meer en meer onder druk komen te staan en worden gescheurd (met het oog op de omzetting van grasland naar akkerland).

De minister werd herinnerd aan een eerder engagement om na de terbeschikkingstelling van de nieuwe biologische waarderingskaart een lijst van poldergraslanden samen te stellen, met het oog op het behoud ervan.

Die lijst laat op zich wachten. Bovendien is niet duidelijk of de opname op de biologische waarderingskaart (BWK) een voldoende juridische basis is om een lijst met afdwingbare gevolgen op te stellen.

Tijdens de discussie ten gevolge van die actuele vraag werd het belang van het behoud van de poldergraslanden vanuit alle fracties onderschreven. Tegelijkertijd werd ook aangegeven dat de leefbaarheid en bedrijfszekerheid van de betrokken landbouwers niet in het gedrang mocht komen.

Dit voorstel van resolutie wil een concrete oplossing aanreiken voor de problematiek. Een oplossing bovendien die gedragen kan worden door de verschillende betrokken sectoren, die tegemoetkomt aan de aandachtspunten van eenieder en die bovendien in de meest onder druk staande zones binnen aanvaardbare termijnen kan worden ontwikkeld.

Sinds 2001 beschikt Vlaanderen immers over een Landschapsatlas. Dat is een atlas waarin de landschappen in Vlaanderen op een wetenschappelijke manier worden beschreven en aangeduid. Een van de categorieën die in de Landschapsatlas aan bod komen, zijn de zogenaamde ankerplaatsen, dat zijn de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen.

Ten behoeve van de uitvoering van het Verdrag van Firenze zijn de ankerplaatsen een belangrijk gegeven in het zogenaamde tweede spoor van de landschapsbescherming. Dat tweede spoor voorziet in de alternatieve bescherming van cultuurlandschappen via de ruimtelijke ordening.

Concreet verloopt het proces als volgt: een ankerplaats wordt eerst voorlopig en nadien definitief aangeduid. Dat gebeurt via een aanduidingsbesluit waarin naast een afbakeningsplannetje ook een overzicht van de intrinsieke erfgoedwaarden is opgenomen die aanleiding hebben gegeven tot de aanduiding. In het aanduidingsdossier zelf worden ook eventuele knelpunten en opportuniteiten aangegeven en is er een aanzet tot ruimtelijke vertaling.

De tweede stap na de definitieve aanduiding is immers de omzetting van de ankerplaats in een erfgoedlandschap. Dat gebeurt door middel van een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) dat zowel door het gewest, de provincie als de stad of gemeente kan worden gerealiseerd.

Het opstellen van een RUP maakt het mogelijk dat er een afweging gemaakt wordt vanuit alle maatschappelijk relevante actoren. Bovendien kan er via algemene of net zeer specifieke stedenbouwkundige en ruimtelijke voorschriften gezorgd worden voor de nodige flexibiliteit in de concrete toepassingen.

Binnen de landschapszorg zijn de historische permanente graslanden (waar ook de poldergraslanden toe behoren) en het behoud ervan een belangrijk aandachtspunt.

In het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg wordt ‘historisch permanent grasland’ gedefinieerd als halfnatuurlijke vegetatie bestaande uit grasland, gekenmerkt door langdurig gebruik als graasweide, hooiland of wisselweide ofwel met cultuurhistorische waarde ofwel met soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones.

Binnen de huidige cultuurlandschappen zijn de historische permanente graslanden ook geen alleenstaand gegeven. Er is een duidelijke link met andere vormen van grondgebruik zoals akkerbouw of boszones. Vaak is de situatie zoals we die vandaag kennen, het resultaat van een bijzonder evenwicht dat gedurende eeuwenlang landgebruik tot stand is gekomen, waarbij de beste gronden als akker in gebruik werden genomen, de veeleer natte gronden een functie kregen als weide of grasland en de minder vruchtbare zones bijvoorbeeld als bos in gebruik bleven.

In heel wat voorlopig of definitief aangeduide ankerplaatsen is dat historisch gegroeide evenwicht een belangrijk gegeven bij de verantwoording van de intrinsieke erfgoedwaarden. Het is dan ook een streefdoel om de bestaande situatie te gaan bestendigen, zonder dat er uiteraard een bevrozing is waarbij wijzigingen zijn uitgesloten. Eventuele wijzigingen moeten wel gemotiveerd worden. Onder andere een leefbare bedrijfsvoering voor de betrokken landbouwer wordt daarbij in rekening gebracht.

Momenteel zijn er ongeveer 35 ankerplaatsen voorlopig of definitief aangeduid. Dat is ook het geval voor de belangrijkste (kust)zones waar zich de poldergraslanden bevinden.

De ankerplaats ‘Poldergebied van Lampernisse en omgeving van Alveringem, Diksmuide en Veurne’ is voorlopig aangeduid.

Definitieve aanduiding is er voor de:

- ‘Polder Klemskerke – Vlissegem – De Haan’;
- ‘Uitkerkse Polder’;
- ‘Westhoekduinen – Duinen Cabour – De Moeren – Overgang plateau Izenberge te De Panne en Veurne’.

Tot nu toe zijn er op basis van deze aangeduide ankerplaatsen slechts twee erfgoedlandschappen gecreëerd, één in Brasschaat en één in Mechelen. Telkens gaat het om de omzetting via een gemeentelijk ruimtelijk initiatief.

Het is duidelijk dat op dit ogenblik het behoud van de poldergraslanden en andere historische permanente graslanden via de biologische waarderingskaart en de natuurregeling juridisch onzeker blijft. Daartegenover staat de consensus dat deze graslanden behouden moeten blijven.

Dit voorstel van resolutie wil daartoe een concrete oplossing aanreiken door te vragen dat de Vlaamse Regering een duidelijk traject opstelt in overleg met de betrokken gemeentebesturen (en provincies) met betrekking tot de omzetting van de aangeduide ankerplaatsen in erfgoedlandschappen.

Het instrument erfgoedlandschap heeft daarbij het voordeel dat het voldoende flexibel is om de belangen van verschillende maatschappelijke actoren en sectoren te verenigen, waarbij bijvoorbeeld een wisselwerking tussen enerzijds het behoud van de historische permanente graslanden en anderzijds voldoende leefbare landbouwbedrijven perfect tot stand kan worden gebracht.

Dirk VAN MECHELEN
Marc VANDEN BUSSCHE
Bart TOMMELEIN
Mercedes VAN VOLCEM
Karlos CALLENS
Gweny DE VROE
Sas VAN ROUVEROIJ

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- vaststellende dat:
  - 1° er consensus bestaat over het belang van het behoud van de poldergraslanden en bij uitbreiding de historische permanente graslanden;
  - 2° het behoud via instrumenten van de natuurregelgeving (bijvoorbeeld biologische waarderingskaart) onvoldoende juridische zekerheid biedt voor het nagestreefde behoud;
- overwegende dat:
  - 1° het essentieel is dat bij het behoud van de poldergraslanden en de historische permanente graslanden ook een afweging kan worden gemaakt van het belang van andere maatschappelijke actoren en sectoren, inzonderheid de leefbaarheid van landbouwbedrijven;
  - 2° het tweede spoor van de landschapsbescherming zoals vastgelegd in het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, een oplossing biedt omdat het voorziet in de aanduiding van ankerplaatsen (de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen) en in de erkenning van erfgoedlandschappen via een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) of ander ruimtelijk initiatief zowel op Vlaams, provinciaal als gewestelijk niveau en dat de gevolgde procedure garant staat voor de nodige flexibiliteit en een reële afweging van alle belangen;
- vraagt de Vlaamse Regering om te voorzien in een traject waarbij in overleg met provinciale en lokale actoren een duidelijk stappenplan wordt uitgewerkt ten behoeve van de omzetting van de aangeduide ankerplaatsen naar erfgoedlandschappen, met dien verstande dat die ankerplaatsen waarin de aanwezigheid van poldergraslanden en historische permanente graslanden essentieel onderdeel is van de intrinsieke erfgoedwaarden, als prioritair zullen worden beschouwd.

Dirk VAN MECHELEN

Marc VANDEN BUSSCHE

Bart TOMMELEIN

Mercedes VAN VOLCEM

Karlos CALLENS

Gwenny DE VROE

Sas VAN ROUVEROIJ